

Paarup Kirke

Paarup Sogn har en historie som måske går helt tilbage til stenalderen, og da kristendommen blev indført og man byggede kirker, skete det også i Paarup. Den hvide kirke med de solide mure har man kunnet se på lang afstand, og rummet inde bag de tykke mure var et trygt sted at søge hen i tider med uro. Kirken er indviet til Vor Frue, dvs. Maria.

Paarup har siden 1970 været en del af Odense Kommune, men indtil da var det en landkommune med eget sogneråd, eget rådhus – og egen kirke. Og dog – for kirken var i mange år ikke bare en landsbykirke i et landsogn, men tilhørte Skt. Knuds Kirke, og skriftlige kilder viser at folk i Paarup skulle betale tiende dertil i årene 1339 til 1566.

Herefter skulle der svares tiende til Gråbrødre Hospital ved Gråbrødre Klosterkirke i Odense, der også stillede en præst til rådighed for Paarup, lige til man i 1816 rev denne kirke ned. Samme år blev Paarup et selvstændigt pastorat med egen præst.

Kirkebygningen

Besøger man gamle landsbykirker, er der mange steder en sokkel af store kampesten i forskellige størrelser.

Sådan gjorde man ikke helt, da man byggede Paarup Kirke. Den har ikke en masse store ubehandlede sten under alle mure i kirken, men store, tilhuggede granitblokke i meget af soklen og dele af murværket – med mursten af brændt ler (tegl) ovenover.

Kirken er altså opført på et tidspunkt hvor man var blevet dygtigere til at bygge, dvs. i årene omkring eller lige efter 1200.

Man startede med en kirke med et smalt kor mod øst til præsteskrabet og et bredere og længere rum, skibet, til menigheden. Et par hundrede

år senere rev man det første kor ned og byggede et større, der var lige så bredt som skibet. Det flade loft af træ blev skiftet ud med hvælvinger, og den nye mur mod øst blev udsmykket med nicher eller blændinger i muren.

Herefter – i 1500-tallet – blev der brudt hul i muren mod nord inde i skibet for at give plads til et kapel, nu sideskib, og på gavlen af denne tilbygning ses fine blændingsbånd.

Det stoppede dog ikke med udvidelser, for mod vest opførtes et tårn, der er lige så bredt som selve kirkeskibet, og med et trappetårn lavet samtidigt med. Da kirken er bygget på en banke hvor pladsen er begrænset, måtte man bygge mægtige støtte- eller stræbepiller på begge sider!

Allersidste byggeopgave blev et våbenhus på nordsiden af kirken, og her er der stadig indgang til kirken, mens den gamle indgang i skibets sydside er lukket til.

Murværket er ikke blot udsmykket med blændinger og nicher, men også med meget små kamtakker, musetrapper, der er typisk for byggeri på Fyn.

Kirken har så længe folk kan huske tilbage været hvidkalket, men under den hvide kalk kan man visse steder se spor af rød farve, så måske kirken i 1700-tallet var rød.

Bygger man kirke på en bakke, kan det give problemer i stormvejr, og selv store træer på kirkegården kan ikke yde læ til bygningen. Efter en storm i 1815 hvor kirkebygningen tog skade, måtte man søge om økonomisk støtte til "en betydelig reparation", som man skrev i ansøgningen.

Alter og altertavle

Noget af det første der fanger blikket, når man træder ind i kirkerummet med de hvide vægge, er altertavlen oppe i koret med Kristus på korset omgivet af mange figurer og symboler.

På altertavlens fodstykke ses årstallet 1656, der viser at det ikke kan være kirkens første altertavle, og at man ikke straks efter reformationen kasserede eksisterende inventar, men var pragmatiske og først lidt efter lidt anskaffede nyt.

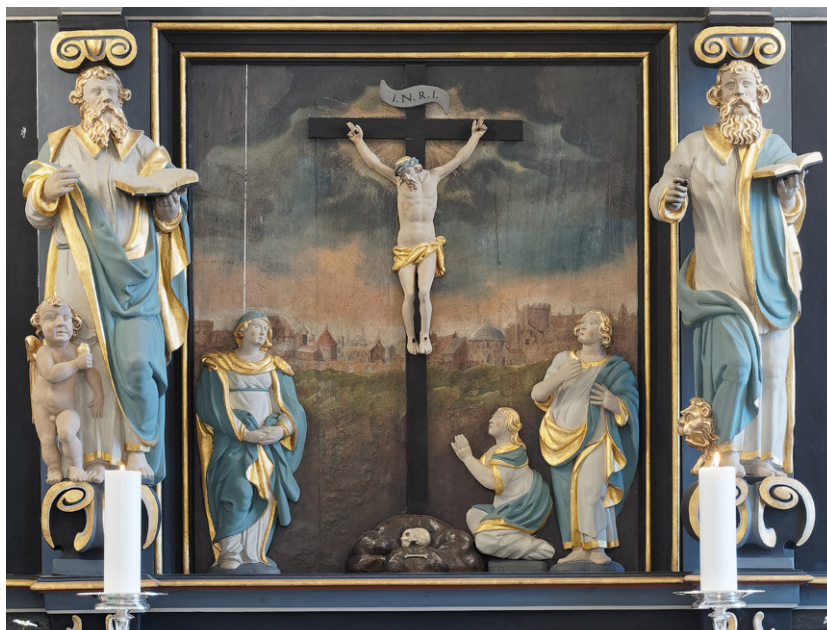
I 1656 betalte kirkens daværende præst, Anders Christensen Riber, og hans hustru en ny altertavle i bruskbarok.

Altertavlen består af et hovedfelt og sidestykker med vinger plus en topgavl og et postament (underfelt).

Hovedfeltet først: Med Jerusalem malet som baggrund for fire figurer, skåret i træ og bemalet, rettes blikket næsten automatisk mod Kristus på korset.

Tre personer er til stede: Jesu mor Maria står under korset med hænderne foldet i bøn, Maria Magdalene knæler, og apostlen Johannes står med den ene hånd på brystet; de har alle deres opmærksomhed rettet mod Jesus.

Den hvide skikkelse på det sorte kors fremhæves desuden af de mørke, truende skyer på himlen, hvor lyset bryder frem bag korset og virker som en glorie.

Under korset ligger et kranium - Adams - , og det kobler begivenheden på Golgata sammen med skabelsen og syndefaldet.

De to høje mandsskikkelser med en bog i hånden, som står på begge sider af Golgata-scenen, er evangelisterne Matthæus og Markus.

Yderst er der såkaldte vinger – nogle svungne ornamenter som er typiske for stilen, bruskbarok.

Over alterbilledet ses teksten "Jeg er Opstandelsen og Livet" og lader man blikket gå længere op, til topgavlen, ses øverst den opstandne Kristus med sejrspanen. I tekstfeltet under ham er en henvisning til Jeremias 23,6: "I hans dage skal Juda frelses... Og det navn, man skal give ham, er HERREN vor retfærdighed". Et citat der hænger sammen med det i feltet underst, postamentet: "Thi også Kristus døde én Gang for Synder – En Retfærdig for uretfærdige – for at han kunne føre jer til Gud" (1.Pet. 3,18). Begge tekstfelter er flankeret af englehoveder med vinger.

De to skikkelser, der flankerer Kristusfiguren, er Lukas og Johannes. Alle fire evangelister bærer en bog i hånden, Bibelen. Desuden er de afbilledet med deres attributter (kendetegn): Matthæus en engel, Markus en løve, Lukas en okse og Johannes en ørn.

Alterbordet var tidligere muret, sandsynligvis lavet samtidigt med at koret blev udvidet for mange år siden, men for at give opholdsplads til præsten blev alteret på et tidspunkt rykket væk fra øst-væggen. Det nuværende alterbord er af træ og er senest blevet ændret i forbindelse med renoveringen af kirken i 2017.

Alterskranken er af træ med fem sider. Den stammer fra o. 1880 og har balustre der sammen med en håndliste bærer en hylde af glas til særkalkene. Skranken er malet, og knæfaldet er polstret, og ser man godt efter kan man se, at der ved renoveringen er blevet indlagt fjernvarmekonvektorer under knæfaldet.

Døbefont

Den solide døbefont består af to dele, selve kummen og en fod – en kapitæl. Foden er lavet af grå granit med kvadratisk plan hvor en bue træder frem på hver side. Kummen er i rødlig granit, rund og med en tovsnoning hvor den mødes med foden, mens et bånd med rundbuer går hele vejen rundt på øverste del. Krydsende rundbuer og tovsnoninger er typiske for en gruppe Odense-døbefonte.

1590-1888 stod døbefonten i sidekapellet, hvorefter den blev flyttet til hjørnet mellem skib og sideskib og dermed overfor kirkens prædikestol.

Det nuværende dåbsfad er sammen med dåbskanden anskaffet i 1926, udført af Knud Eibye, og i forbindelse med en restaurering er dåbsfadet senere blevet lakeret. I gamle regnskaber kan man se at kirken tilbage i 1600-årene må have haft et andet dåbsfad, også i messing.

Prædikestol

Med 6 frie sider med hver sit maleri samt top- og bundfriser fortæller prædikestolens "kurv" om kirkens budskab:

1. Moses står med stav og Lovens tavler
2. Kristus med verdenskuglen mens han løfter højre hånd i velsignelse
3. Matthæus med englen
4. Markus med løven
5. Lukas med oksen
6. Johannes med ørnen.

Døren mellem opgang og stol har et maleri af Sankt Peter med nøglen til Paradisets port.

De mange hjørner på prædikestolen har snoede søjler ombundet med vinløv – symbolet på Jesu blod.

Søjleknægtene er udsmykket med vrængemasker, der var populære motiver i renæssance og barok.

I sig selv betyder de ikke noget, men kan symbolisere de primitive kræfter der må underlægge sig Guds magt.

Noget som falder godt i tråd med de skriftsteder som findes under malerierne på stolens sider:

- 1: Forbandet være den som ikke fuldkommer alle ordene i Loven
- 2: Kristus forløste os af Lovens forbandelse
- 3: Han skal frelse sit folk fra deres synder
- 4: Den som bliver bestandig indtil enden skal blive salig
- 5: Kristus siger: Jeg er kommet for at kalde syndere til omvendelse, ikke for at kalde retfærdige
- 6: Jeg er Vejen, Sandheden og Livet; ingen kommer til Faderen uden gennem mig.

Over prædikestolen er en lydhimmel, med 6+1 side som prædikestolen, og også den har vrængemasker som kurvens hjørner.

Under loftet og på kantlisten er der malede indskrifter som på prædikestolens sider. Her ses også årstallet 1679.

Orgel

Vender man sig om og står med ryggen mod kirkens alter, ses et pulpitur dateret 1777 og teksten "opført på Hospitalets regning af forstander Hendrick Holmer...".

Paarup Kirke hørte dengang under Gråbrødre Kirke og Hospital, og beboerne i Paarup betalte tiende (skat) til Gråbrødre, som til gengæld skulle sørge for vedligeholdelse af kirken og dens inventar samt for aflønning af præsterne.

Orglet er bygget af Marcussen & Søn i Aabenraa i 1983. Facaden er tegnet af arkitekt Rolf Graae. Med det nye orgel, der var større end det man ellers havde, måtte pulpituret udvides, og derfor ændredes trappens forløb; sangere og organist går op ad en smal kvartsvingstrappe bagest, i kirkens sydvestlige hjørne.

Kirkens tidligere orgel, bygget af J.A. Demant i Århus i 1870, befinder sig i Nyord Kirke på Møn.

Orglet har 17 stemmer plus 1 transmission, fordelt på 2 manualer og pedal.

I forbindelse med istandsættelsen af Paarup Kirke i 2017 blev der med hjælp fra Paarup Elforsynings Fond penge til et klokkespil, så der nu er mulighed for at trække et lille håndtag ud og sætte klokkespillet i gang samtidig med at der spilles på orglet, og dermed bliver orgelmusikken endnu mere festlig, når det passer til lejligheden.

Hovedværk:

Principal 8'
Spidsfløjte 8'
Oktav 4'
Oktav 2'
Mixtur III-IV
Trompet 8'

Svelleværk:

Rørfløjte 8'
Spidsgamba 8'
Kobbelfløjte 4'
Nasat 2 2/3'
Waldføjte 2'
Oktav 1'
Tremulant
Klokkespil (tilføjet i 2018)

Pedaltværk:

Subbas 16'
Oktav 8' (transmission fra hovedværk)
Gedakt 8'
Quintatøn 4'
Oktav 2'
Fagot 16'

Ved koncerter i kirken er der ofte brug for supplement til det store orgel, og derfor står der også et instrument mere i kirken: et Yamaha Avantgrand hybridklaver, anskaffet 2017 i forbindelse med renoveringen af Paarup Kirke.

Træfigurer i kirken

På den nordlige mur i koret hænger et stort krucifiks fra o. år 1500. Det var i slutningen af middelalderen anbragt på en bjælke tværs over buen mellem kor og kirkeskib.

Krucifikset fremstiller den lidende Kristus med bøjet hoved og lukkede øjne.

Korsets fire ender afsluttes med firkløver-medaljoner, der har symbolerne på de fire evangelister: lodret ses ørnen (Johannes) og englen/mennesket (Matthæus) og vandret ses løven (Markus) og oksen (Lukas).

I sideskibet er der også figurer: to legemsstore træfigurer af kvinder, Jomfru Maria og Skt. Katharina.

Maria fremstilles som kvinde og som Guds moder - ved at man ser hende bære sit barn nær brystet og at hun har en krone på sit lange hår.

Figuren stammer sandsynligvis fra et sidealter, for hun er uden den glorie (solgissel), som en Maria-figur i et tidligere højalter i Paarup Kirke havde.

Den anden kvinde, lidt mindre end Maria, forestiller Skt. Katharina, der levede i 3. årh.e.Kr. og var en populær helgen i middelalderen, så også hun har været brugt som del af udsmykningen i kirker.

Altersølv

Knap så iøjnefaldende er altersølvet og alterstagerne, men de hører med til det der sættes frem ved gudstjenester og andre kirkelige handlinger, og som man lægger mærke til, når man ser op imod alteret.

Stagerne er af sølvplet, og dem fik kirken i 1875 til minde om sognepræst A. Winding af hans enke og børn, som det fremgår af en tekst på den ene stage. På den anden stage står: "Jesus er Verdens Lys. Hvo som følger ham skal ikke vandre i mørket".

Altersølvet består af alterkalke – kander – til vin og en disk til alterbrød (oblater) samt en oblatæske plus et antal små bægre – særkalke – til dem der deltager i nadveren.

Kirkens kander er fra forskellige tidspunkter: den ældste består af fod og skaft med knop fra 1500-tallet, mens bægeret blev fornyet 1870 af N.C. Clausen, Odense. Foden har tunget kant og længere oppe en knop med blomstermotiv i ruder. Den gamle alterkalk blev senest restaureret og lueforgylt i 1999 af Bent Exner.

I 1995 lavede Exner en ny kalk, som er af sterlingsølv, udført i traditionel udformning med fod, skaft og bæger. På foden er der lueforgyltde

bånd som udsmykning og på skaftet en knop med ametyster. Selve bægeret er forgyldt på indersiden som den første kalk.

Desuden råder kirken over flere mindre alterkalke, som er anskaffet til brug ved gudstjenester på områdets plejehjem, og en af disse benyttes til saft ved altergang.

De mange små særkalke til menigheden er også af sølv med forgyldning på indersiden af bægrene. Nogle af dem har på ydersiden et indgraveret kors.

Diskon, der i dag benyttes ved gudstjenester, er af nyere dato og uden særlige kendetegn.

En ældre disk, der omtales i flere skrifter om kirker eller om kirke-altersølv, er lavet af Abraham Bjørnsen Witsten, der var guldsmed i Odense 1749-1797, og den har på "fanen" indgraveret et rundt blomstermotiv og mestermærker under bunden. Denne disk benyttes dog ikke til gudstjenesterne.

Oblatæsken er udført af sølvsmeden Laurids Grønlund ca. hundrede år senere end den gamle disk og har mestermærke i bunden samt et låg smykket med et kors i relief.

Desuden har Paarup Kirke en si-ske, nogle steder kaldet en flue-ske. Den er relativt ny, fra 1969, og er en ske med små huller, så præsten kan fjerne urenheder eller fluer fra vinen.

Lysekronerne i kirken

I alle store rum er der brug for lysekroner, og Paarup Kirke har flere. I forbindelse med istandsættelsen i 2017 blev de alle taget ned og sat i stand inden de igen kom på plads i kirkerummet, og desuden blev nye anskaffet.

Den ældste lysekrone har seks arme og øverst en ørn med to hoveder (en flakt ørn, som er ens fra begge sider) og med vingerne bredt ud til siderne. Nederst ses en kugle med påskrift: "Givet til Kirken af Hans Langsted og Stiff Datter Anna Dorteia Thoboe i Krogshøj Aar 1790". To andre lysekroner i samme stilart, men lidt større end den ældste, er uden indskrift.

Ved indretningen af kirken 2017 efter istandsættelsen ændredes placeringen af lysekronerne, sådan at den ældste nu hænger i koret bag alteret og de to andre foran alteret, på hver sin side i koret. De ses på billedet af alteret.

De nye lysekroner, der blev indkøbt i 2017, er i moderne stil i serien GREN 45, og de er ikke med buede bærearmer, men med lige stivere – og minder om rigningen på kirkeskibet der hænger ned fra loftet i midtergangen.

De er designet af arkitektfirmaet Vilhelmsen, Marxen og Bech-Jensen og udført i messing af Okholm-Lighting, og de er placeret i såvel skibets midtergang som i sideskibet og oppe ved orglet. De største med en diameter på 160 cm har 16 arme, mellemstørrelsen og de mindste har 12 arme.

Kirkebænkene har stolestader ind mod midtergangen, udført i renæssancestil i 1937, hvor man renoverede kirkens inventar.

Stolestaderne og deres gavle er tegnet af A. Jacobsen, Odense, og indtil 1978 var der også gavle ind mod væggene. Siden da har kun de to bænke øverst ved døbefonten gavle ind mod sideskibet.

Ved den seneste istandsættelse af kirken, afsluttet i 2017, blev det nødvendigt at skaffe plads til fjernvarme-installationer, så bænkerne blev afkortet, og ved kirkens bazar samme år blev der solgt overskydende bænke - også fra sideskibet hvor der blev opsat stole i stedet. Enkelte bænke blev flyttet til kapellet.

Den lukkede stol forrest – nærmest prædikestolen – er fra o. 1600 og ombygget 1888 ved genbrug af materialer fra en skriftestol, der blev kasseret. Den har to afsluttede gavle med udskårne muslingeskaller og indskrifter om at Guds søns blod renses os fra alle vore synder. Stolen er sandsynligvis opført til kirkesangeren.

Præstestolen oppe ved alteret er en armstol fra o. 1888, hvor afskaffelsen af en gammel skriftestol gjorde det aktuelt at opstille en stol til præsten oppe i koret. Den blev ombetrukket i forbindelse med renoveringen i 2017, så farven på sædet matcher stoffet på knæfaldet og hynderne på kirkebænkene. Stolens ryg har tremmer, som er

identiske med balustrene på alterskranken.

Nye stole, i sideskibet og foran kirkebænkene, blev anskaffet ved den seneste renovering af kirken til afløsning for kirkebænkene i sideskibet og fletstolene fra 1978. De er Rail-stole, har polstret sæde, stoleryg i birk og stel i krom, og de kan flyttes rundt så opstillingen passer til behovet: gudstjeneste med mange deltagere, børneaktivitet el. a.

Kirkeskibet "Haabet" er en tremastet fuldrigger bygget af Christian Haarder (død 1947), Snestrup. Sådanne skibe blev hængt op i mange kirker, især hvor der var havne og der derfor boede mange søfolk i området. I en del kirker (ca. 75) har man valgt at navngive skibene "Haabet".

Gravkammer og mindetavler

I forbindelse med renovering af kirken og udskiftning af stolestaderne i kirken 1936-37 fandt man ved overgangen mellem kirkeskib og sideskib en muret trappe under gulvet. Denne trappe førte ned til en hvælvet krypt fra 1661, 2,6m x 2,6 m med murstensgulv, under sideskibet.

Dernede stod syv beslæede egetræskister, fem store og to små. Det menes at to af de store er Anders Pedersens og Birgitte Seeblands kister, og at et af de begravede børn kan være en niece af Birgitte Seebblad.

Anders Pedersen var forvalter over Sankt Knuds Klosters len og knyttet til egnen omkring Paarup Kirke. De to personer omtales også i et epitafium. Det menes at sidste begravelse dernede var i 1703.

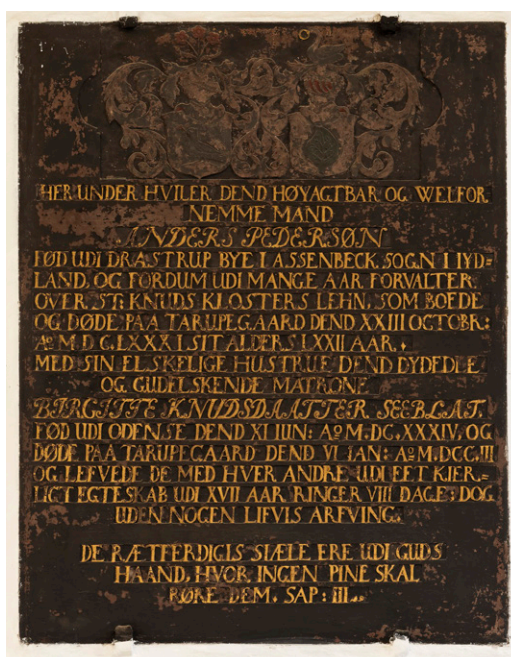
En mindetavle over indretningen af gravkrypten er fra ca. 1661, i rødlig sten med billedfelter øverst og nederst samt tekstfelt i midten.

På den ene væg i sideskibet hænger et epitafium i sort sten med guldbogstaver over Anders Pedersen på Tarupgård (død 1680) og hans hustru Birgitte Seebblad.

Et andet epitafium er til minde om kgl. skovrider Søren Thoboe (f. 1691 og død 1760 på gården Krogshøj) og Kirsten Brenholt Thoboe samt hendes anden mand, skovrider Hans Langsted (f. 1734).

Som skovridere havde de tilknytning til Paarup og tilsyn med kirken som hørte til Skt. Knud og Gråbrødre.

Indtil 1805 kunne man blive begravet i selve kirken, og Paarup kirke har da også en gravsten i gulvet oppe

i koret. Godt slidt af de mange fødder som passerer henover ved kirkelige handlinger, men stenen skulle være over en Thomas Madsen på Munkerodgård og hans hustru Maren (død 1584).

Andre detaljer

I dag kan vi samle ind ved at kirkegængere kan lægge penge i en indsamlingsbøsse når de går ud, eller via Mobile Pay, men tidligere foregik det i fuld åbenhed ved at to klingpunge – poser fæstnet på en ring med et langt håndtag – blev båret rundt i kirken under salmerne og rakt ind så kirkegængerne kunne lægge mønter i pungen. En lille sølvklokke var sat på poserne, så ingen kunne være i tvivl om at

der blev samlet ind.

Disse klingpunge, begge fra 1700-tallet, hænger på væggen i korets sydside, men bliver ikke længere brugt.

I modsatte ende af kirken står kirkens gamle pengeblok, og også den var taget ud af brug og sat væk, men den blev efter en restaurering i 1991 sat op igen og står nu under pulpituret, ved trappen op til orgelet.

Nyere indsamlingsbøsser hænger på begge sider af døren mellem kirkeskib og våbenhus.

Paarup Kirkes tre klokker

Den ældste klokke, *Anna*, er støbt i 1496, måler 114 cm i tværmål og har tonen e 1. Den har en indskrift der fortæller – på latin, plattysk og dansk – at den er udført af Peter Hansen, klokkestøber i Flensborg, "dengang Peter Lavson og Knud Lavson var kirkeværger og en ved navn Jep var prior" for kirkens moderinstitution Skt. Knud. Teksten udtrykker desuden et ønske om at klokken og dens ringen vil hjælpe deres og alle andres sjæle. Peter Hansen har også støbt klokke til bl.a. Vor Frue Kirke og Skt. Hans Kirke i Odense. Denne klokke blev senest omhængt i 1962, så knebelen kunne slide et andet sted på slagringen.

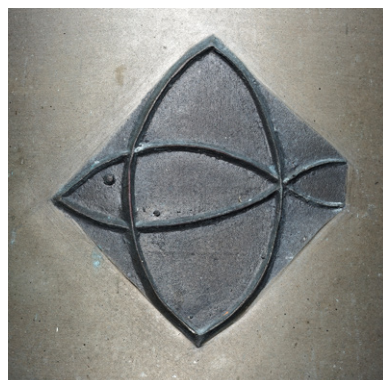
En nyere klokke kom til 500 år efter, i 1996, med et tværmål på 102 cm, og den har tonen g 1. Da den første klokke er opkaldt efter Marias mor, Anna, og nævner begge kvinder, fik den nye klokke navnet *Kristusklokken*. Den vejer ca. 650 kg og har et relief af den korsfæstede og velsignende Kristus.

En tekst på klokken fortæller at den er støbt af Eijsbouts i Holland, skænket af A.P. Møller og hustru Chastine Mc-Kinney Møllers fond. Dertil kommer to symbolske indskrifter med Kristus afbildet som verdensherskeren (firkant der symboliserer de 4 verdenshjørner) og som den der velsigner verden samt teksten "Gud og mand. Ringe i vand. Livets land" – Altså en henvisning til Kristi to naturer, Dåben og Guds Rige med opstandelse og evigt liv.

Den nyeste klokke, *Mariaklokken*, kom til kirken i 2007. Den vejer 520 kg, måler 90 cm i tværmål og har tonen a 1.

På klokken er et relief af en stiliseret fisk tegnet over en mandelformet glorie så det ligner et øje. FISK har siden oldtiden været et symbol på Kristus, da bogstaverne i ordet på græsk svarer til forbogstaverne i Jesus Kristus Guds Søn Frelseren (IKTHYS).

Den mandelformede glorie er forbeholdt Gud selv, hans søn Jesus og Jesu moder Maria. Øjet er symbol på Guds alvidenhed og allestedsnærværelse.

Indskrifter og figurer på klokken er lavet efter idé fra tidligere sognepræst ved kirken 1968-95, Johs. Th. Nielsen.

To inskriptioner fortæller at klokken er støbt i Holland 2007 af klokkestøberiet Petit & Fritsen, og at den er skænket af venner af Paarup Kirke. Det foregik bl.a. ved indsamlinger i menigheden.

Nye tider

Ved renovering af kirken 2017 blev der ikke blot opsat stole i stedet for bænke i sideskibet, men også ny teknik blev taget i brug:

Et kamera er ophængt på orgel-pulpituret med retning mod alteret, og billedet kan via en projektor ses på den østlige væg i sideskibet som derved fungerer som billedskærm, så kirkegængere i denne del af kirken også kan følge med i hvad der sker oppe ved alteret.

Derfor ændres opsætningen af stole også alt efter om

der er brug for at kunne se over på væggen, eller om rummet skal benyttes til babysalmesang og andre aktiviteter.

Teknikken kommer også organisten til gavn, idet man - i stedet for at bruge små spejle - nu via en skærm oppe ved orglet kan følge med i gudstjenesten og få salmesang og korsvar på de rigtige tidspunkter, og ved hjælp af endnu et kamera kan organisten på en anden skærm se ned i våbenhuset og følge brudepar og dåbsfolk.

Endnu et sted er der kommet en stor skærm op, så man i Graverhuset også kan følge med i gudstjenester og kirkelige handlinger. Både med billede og med lyd.

Kalkmalerier

Ret kort tid efter at kirken fik hvælvinger, blev der malet en række billeder, og de er sandsynligvis blevet dækket til i slutningen af 1700-tallet; at kalke dem over har nok været nemmere end at restaurere. Det menes at Paarup Kirke ved slutningen af middelalderen har haft farvestrålende udsmykning på både vægge og hvælv.

I 1896 blev der fundet dele af de gamle kalkmalerier, og i 1937 fandt man længst mod øst rester af et maleri af Dommens Dag med Kristus siddende på regnbuen flankeret af Jesu mor Maria og Johannes Døberen. Under dem til venstre, på sydsiden, var et helvedesgab, der formodentlig har modsvaret et paradis på højre side, men det var ikke længere muligt at finde det.

Sydlig og nordlig hvælvkappe har rummet henholdsvis Evas Skabelse og Syndefaldet, og i midterhvælvings østkappe fandt man et billede af korsfæstelsen og i sydkappen et billede af Kristoforus – den færgemand der ifølge en legende bærer et lille barn over floden – Jesus.

I hvælvningen længst mod vest var der kun dekorativ udsmykning, men rundt omkring nogle ventilationshuller nederst i hver hvælvkappe var der malet en maske, så hullet så ud som en mund.

Øvrige bygninger

Graverhuset er et mindre hus i bindingsværk fra 1768, som blev bygget til at huse kirkens graver og hans familie. Det blev i 1983 indrettet med kontor, frokoststue og toiletbygning.

Efter at der er opført nye bygninger til brug for kirkegårdsleder og kirkegårdens personale, bliver huset i dag benyttet som kontor for kirketjenere og organister, til omklædning for præsterne, som

øve- og samlingssted for kirkens kor – og til mindre arrangementer for kirkegængere og konfirmander.

Det er i 2017 blevet forsynet med WI-FI og en stor skærm til brug ved undervisning og sådan at man også i Graverhuset kan følge med i kirkelige handlinger.

Kirkegårdskontoret, som ligger nede på selve kirkegården, er fra år 2000, hvidkalket og med rødt tegltag, tegnet af Kai Sørensen. Her træffes kirkegårdens leder, og der er frokoststue for kirkegårdens ansatte. Ved siden af kontoret er desuden en bygning fra 1989 til maskiner og redskaber.

Kapellet, som ligger lige ud til Paarupvej, stammer fra ca. 1920. Det har en vestgavl som er dekoreret med blændinger, og denne gavl blev renoveret 1991 ved arkitekt Ebbe Lehn Petersen.

Kirkegården

Paarup kirkegård er blevet udvidet løbende i de sidste 200 år, hvor industrialiseringen betød at folk valgte at flytte til byerne, som blev udbygget med mange nye boligområder. Paarup gik dermed fra at være en landsby til at være en forstad til Odense - efterhånden vokset helt sammen med byen - med mange nybyggede huse og dermed mange flere beboere med tilknytning til området.

Tilbage i 1810 var det en næsten cirkulær kirkegård, beliggende rundt om den bakke som kirken er bygget på.

Ca. 1850 blev der udvidet ved køb af jord mod syd og vest og i 1944 også øst for kirken. 1987 udvidedes yderligere til den store moderne kirkegård vi kender i dag.

De ældste dele af kirkegården er indhegnet af kampestensdiger, mens der er hække omkransende de nyere. Der er murede og hvidkalkede køre- og indgangsporte, flere med fine smedejernsgitre i det gamle stendige. Hovedindgangen er ved Graverhuset nord for kirken med en portal af tegl samt en dobbelt stakitlåde.

Syd for kirken med søen som et naturligt centrum ligger Markkirkegården, der er opbygget i gravafsnit beliggende i det smukt svungne terræn. Øst for kirken er der anlagt Skovkirkegård på højdedraget med cirkulære bøgehække der inddeler arealet i "gravgårde".

Paarup Kirkegård tilbyder en stor variation af gravstedsformer og udvikler løbende på dette. Hensigten er, at det skal være muligt for den enkelte borger at kunne identificere sig med sit gravstedsvalg.

Beplantningen er meget varieret: bøgehække, egetræer, løvtræer med speciel løvfarve, engbeplantning, skovbeplantning, løgbeplantning, stauder samt selvfølgelig også de kendte

stedsegrønne planter; alt sammen sat med hensigt på at skabe liv for insekter samt et varieret dyre- og fugleliv.

På Paarup kirkegård bor der nu kirkegårdsgårdsbier, og det er den varierede beplantning som har gjort dette muligt.

Det er vigtigt at man som publikum og bruger altid kan føle sig velkommen og kan bruge kirkegården som et sted til sorg, eftertanke såvel som glæde – og som et åndehul - ved at nyde de smukke omgivelser, eksempelvis på den daglige gåtur.

Granitskulpturen i Skoven, 'Kilen', som ses på sidste side, er udført af Otterup Stenhuggeri og opsat i 2017. Den illustrerer at vi mennesker, på et eller andet tidspunkt i vores liv, må skilles for en stund.

Kilder:

Nationalmuseet m.fl.

Fotos:

Ole Lund Jensen, Janne Sørensen, Harald Lønborg

Foldere: For dem som gerne vil vide mere, vil der løbende blive udarbejdet foldere om bygningerne, udsmykningen, kirkegården osv. Og for dem som ved noget, andre kan få glæde af: vi vil meget gerne høre nærmere og måske tage det med i en folder. Kontakt kirkekontoret eller kirketjeneren.

